

Dinozorların Neye Benzediklerini

Bu paleontologlar, laboratuvarında fosilleri temizliyorlar. Daha sonra elde ettikleri tüm verileri birleştirerek arkada gördüğünüz dinozor iskeleti modelini hazırlıyorlar.

İlk insanlar ortaya çıktıklarında dinozorlar milyonlarca yıl önce yok olmuşlardı bile. Bu nedenle onları hiç görmedik. Peki, dinozorların neye benzediklerini nasıl biliyoruz? Biliminsanlarının titiz çalışmaları ve elbette dinozor ressamlarının sihirli fırçaları bize bu konuda yardımcı oluyor!

Dinozorları fosillerinden tanıyoruz. Tarihöncesi hayvan ve bitkilerden kalan tüm artıklara “fosil” deniyor. Biliminsanları, dinozorların kemiklerine, dişlerine, yumurtalarına ve yuvalarına ya da ayak izleri ve deri izlerine ait fosil buluntuları inceliyorlar. Ardından bunları bir araya getiriyorlar. Örneğin, kemiklerin üzerindeki izlerden kasların nasıl bağlandığını buluyorlar. Deri izi fosillerini inceleyerek dinozorların deri dokusunu ve desenini anlayabiliyorlar. Diş fosilleri de, nasıl beslendiklerini gösteriyor. Eğer keskin ve sivri uçluysa bu, dinozorun etçil olduğunu gösteriyor. Tıpkı *Tyrannosaurus rex* adlı

dinozorun dişleri gibi. Keskin olmayan dişlerse, dinozorun otçul olduğunu gösteriyor. *Seismosaurus*, bu otçul dinozorlardan biri. Biliminsanları elde ettikleri tüm bu verilere dayanarak bir iskelet modeli hazırlıyorlar. Bundan sonra devreye “dinozor ressamları” giriyor. Biliminsanları, fosilleri incelerken elde ettikleri tüm bilgileri dinozor ressamlarıyla da paylaşıyorlar. Sonra da ressamlar tüm bu bilgileri ve düş güclerini kullanarak dinozorları çiziyorlar.

Dinozorların derilerinin rengini hiç görmedik. Derileri belki gri, belki siyah,

Nasıl Biliyoruz?

Bu fotoğrafta gördüğünüz kişi küçük ve etçil bir dinazorun modelini boyuyor. Bu dinazor modeli bir müzede sergilenecek.

belki yeşil ya da pembe üzerine mor puanlı! Biliminsanları dinozorların günümüzdeki akrabaları olan sürüngenleri inceleyerek derilerinin rengini tahmin edebiliyorlar. Sürüngenlerle benzerlik kuracak olursak büyük dinozorların genellikle gri tonlarında, küçük olanlarınsa daha canlı renklerde olduğunu düşünebiliriz. Kim bilir, belki küçük dinozorlar arasında gerçekten mor puanlı olanları da vardı!

Dinazorların adlarını, onlara ait ilk fosilleri bulan biliminsanları veriyor. Bilim dilinde yani Latince olan bu adlar, kimi zaman dinazorun yaşayışıyla ilgili bir ayrıntıdan esinlenilerek

veriliyor. Örneğin, *Maiasaura* ("mayasaura" okunur), "iyi anne kertenkele" anlamına geliyor. Bu adı, yavrularına iyi bakmasından alıyor. Ad verirken kimi zaman da dinozorların bedensel bir özelliği temel alınıyor. Örneğin, *Deinonychus* (deynonikus diye okunur), "korkunç pençe" demek.

Bu hayvan adını, ayak parmağında bulunan kocaman pençesinden alıyor. Dinozorların adları kimi zaman da fosilin bulunduğu yere göre veriliyor.

Örneğin, *Yunnanosaurus*'un fosilleri Çin'de bulunan "Yunnan" eyaletinde bulunmuş.

Dinazor Modeli Yapalım!

Biliminsanları dinazor fosillerini inceleyip özelliklerini belirledikten sonra dinazor modelleri yapıyorlar. Siz de çubuk makarnalar ve oyun hamuru kullanarak küçük bir dinazor modeli yapabilirsiniz. Bunun için gerçek bir dinozordan ya da düşlediğiniz bir dinozordan esinlenebilirsiniz. Modeliniz bitince fotoğrafını çekip bize yollamayı unutmayın!

Adres: TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi
"Dinazor Modeli" Etkinliği
Atatürk Bulvarı No: 221
Kavaklıdere 06100
Ankara

**Banu Binbaşaran
Tüysüzöğlu**

Fotoğraflar: Visual Photos

Kaynaklar

http://www.open2.net/naturalhistory/palaeobiology/main/dinosaur_looks.html
Weed, W., S., "What Did Dinosaurs Really Look Like ... And Will We Never Know?",
Discover, Eylül 2000